

The Wenker Sentences used in Belgium and the Netherlands

Theodor Frings (after Frings / Vandenheuvel 1921, 2–5).....	2
Frl. Y. Zijlstra (after Frings / Vandenheuvel 1921, 2–5)	4
Zuidnederlandse Dialectcentrale (<i>Vragenlijst</i> 4, 1924) (after Grootaers 1923, 90–95).....	5
Meertens Instituut (<i>Vragenlijst</i> 3, 1934) (after Daan 1960, 3–5).....	8
Sources	10

Theodor Frings (after Frings / Vandenheuvel 1921, 2–5)

1. In den winter vliegen de drooge bladeren door de lucht.
2. Het zal dadelijk ophouden met (te) sneeuwen, dan wordt het weer weer beter.
3. Doe kolen op het vuur, opdat de melk gauw zal beginnen te koken (aan het koken komt).
4. De goede oude man is met het paard door het ijs gebroken en in het koude water gevallen.
5. Hij is voor vier of zes weken gestorven.
6. Het vuur was te heet (sterk), de koeken zijn van onder veel te (heelemaal) zwart gebrand.
7. Hij eet zijn eieren altijd zonder zout en peper.
8. Mijn voeten doen mij erge pijn, ik geloof dat ik ze heb doorgelopen.
9. Ik ben bij de vrouw geweest en heb het haar gezegd, en zij zeide dat zij het ook aan haar dochter wou zeggen.
10. Ik zal het ook niet meer doen!
11. Ik sla je daarzoo met den potlepel om je ooren, jou apekop!
12. Waar ga je heen, zullen wij met je meegaan?
13. Het zijn slechte tijden!
14. Mijn lief kind, blijf hier beneden staan, de kwade (stoute) ganzen bijten je anders dood.
15. Jij hebt vandaag het meest geleerd en bent braaf geweest, jij mag vroeger naar huis gaan dan de anderen.
16. Je bent nog niet groot genoeg om een flesch wijn uit te drinken, eerst moet je nog wat groeien en grooter worden.
17. Ga, wees zoo goed en zeg aan je zuster, dat ze de kleeren voor jullie moeder moet afnaaien en met den borstel schoon maken (uitborstelen).
18. Als je hem beter gekend hadt, dan zou het anders gelooopen zijn, en het zou beter met hem staan.
19. Wie heeft me mijn mand met vleesch gestolen?
20. Hij deed alsof zij hem besteld hadden om te dorschen; zij hebben het echter zelf gedaan.
21. Wien heeft hij het (dat) nieuwe verhaal verteld?
22. Men moet hard schreeuwen, anders verstaat hij ons niet.
23. Wij zijn moe en hebben dorst.
24. Toen wij gisteravond terugkwamen (thuis-), waren de anderen al naar bed en sliepen vast.
25. De sneeuw is deze (van-) nacht bij ons blijven liggen, maar dezen (van-) morgen is ze gesmolten.
26. Achter ons huis staan drie schoone (mooie) appelboompjes met roode appeltjes.
27. Kunnen jullie niet nog een oogenblikje op ons wachten, dan gaan wij met jullie mee.
28. Jullie moet niet zulke kinderachtigheden (zoo kinderachtig) doen.
29. Onze bergen zijn niet zeer hoog, de uwe zijn veel hoger.
30. Hoeveel pond worst en hoeveel brood willen jullie hebben?
31. Ik versta jullie niet, jullie moet een beetje harder spreken.
32. Hebben jullie geen stukje witte zeep voor mij op mijn tafel gevonden?
33. Zijn broer wil zich twee schoone (mooie) nieuwe huizen in jullie tuin bouwen.
34. Dat woord was hartelijk gemeend (kwam hem van harte)!
35. Dat was goed van hen!
36. Wat zitten daar voor vogeltjes boven op het muurtje?

37. De boeren hadden vijf ossen, negen koeien en twaalf schapjes voor (naar) het dorp gebracht, die wilden ze (ze wilden) verkopen.
38. De boeren zijn vandaag allen buiten op het veld en (aan het) maaien.
39. Ga maar, de bruine hond doet je niets (niks).
40. Ik ben met de mensen daarachter over de wei in het koren gereden.

Frl. Y. Zijlstra (after Frings / Vandenheuvel 1921, 2–5)

1. In de winter vliegen de drooge bladeren in de lucht rond.
2. Het houdt dadelijk op te sneeuwen, dan wordt het weer weer beter.
3. Doe kolen op de kachel, opdat de melk spoedig begint te koken.
4. De goede oude man is met het paard door het ijs gezakt en in het koude water gevallen.
5. Hij is voor vier of zes weken gestorven.
6. Het vuur was te sterk, de koekjes zijn onderaan heelemaal verbrand.
7. Hij eet de eieren altijd zonder zout en peper.
8. De voeten doen mij pijn, ik geloof dat ik ze doorgelopen heb.
9. Ik ben bij de vrouw geweest en heb het haar gezegd, en ze zeide dat zij het aan haar dochter zeggen wou.
10. Ik zal het ook niet meer weer doen!
11. Ik sla je dadelijk de potlepel om je ooren, aap!
12. Waar ga je heen, zullen we met je gaan?
13. Het zijn slechte tijden!
14. Mijn lief kind, blijf hier beneden staan, de kwade ganzen bijten je dood.
15. Je hebt vandaag het meest geleerd en bent zoet geweest, je mag vroeger naar huis gaan dan de andere.
16. Je bent nog niet groot genoeg om een flesch wijn leeg te drinken, je moet eerst nog wat groeien en grooter worden.
17. Ga, wees zoo goed en zeg aan je zuster, dat ze de kleeren voor jullie moeder klaar naaien en met de borstel schoon maken moet.
18. Hadt je hem maar gekend, dan zou het anders gegaan zijn, en zou het beter met hem gaan.
19. Wie heeft me mijn mand met vleesch gestolen?
20. Hij deed alsof ze hem bevolen hadden te dorschen; maar ze hebben het zelve gedaan.
21. Wien heeft hij het nieuwe geval verteld?
22. Men moet hard schreeuwen, anders verstaat hij ons niet.
23. Wij zijn moe en hebben dorst.
24. Toen we gisteravond terugkwamen, lagen de andere reeds in bed en sliepen vast.
25. De sneeuw is vannacht bij ons blijven liggen, maar vanmorgen is ze gesmolten.
26. Achter ons huis staan drie schoone (mooie) appelboompjes met roode appeltjes.
27. Kunnen jullie niet nog een oogenblikje op ons wachten, dan gaan we met jullie mee.
28. Jullie moogt niet zulke kinderachtigheden doen.
29. Onze bergen zijn niet zeer hoog, die van jullie zijn veel hooger.
30. Hoeveel pond worst en hoeveel brood willen jullie hebben?
31. Ik versta jullie niet, jullie moeten een beetje harder spreken.
32. Hebben jullie geen stukje witte zeep voor mij op mijn tafel gevonden?
33. Zijn broer wil zich twee schoone (mooie) nieuwe huizen in jullie tuin bouwen.
34. Dit woord kwam uit zijn hart!
35. Dat was juist (goed) van hen!
36. Wat voor vogeltjes zitten daar boven op het muurtje?
37. De boeren hadden vijf ossen, negen koeien en twaalf schaapjes voor het dorp gebracht, die wilden ze verkoopen.
38. De menschen zijn vandaag allen buiten op het veld en maaien.
39. Ga maar, de bruine hond doet je niets.
40. Ik ben met de menschen daarachter over het weiland (de wei) in het koren gereden.

Zuidnederlandse Dialectcentrale (Vragenlijst 4, 1924) (after Grootaers 1923, 90–95)

1. In den winter vliegen de droge bladeren in de lucht rond.
2. Het houdt *seffens* op met sneeuwen, dan wordt het weder weer beter. *seffens*: Is dit het juiste woord in uw dialect? Ofwel gebruikt men *direct*, *sebiet*, *rechtuit*, *achtereen*, enz.?
3. *Doe kolen op de stoof*, dat de *melk* gauw begint te *koken*.
 - a. *doe*: Gebruikt men hier niet *doet*, zelfs wanneer men tot één persoon spreekt?
 - b. *kolen*: Is dat het echte woord in uw dialect? Of is het *oelie* (Fr. *houille*)?
 - c. *op de stoof*: Men trachte hier de echte wending te vinden: in sommige dialecten is het *op het vuur*, of *in de stoof*, en dgl.
 - d. *melk*: Let op het geslacht van dit woord in uw dialect.
 - e. *koken*: Gebruikt gij *koken* of *zieden* (dialectisch gewoonlijk *zoje*)?
4. De goede oude man is met het paard door 't ijs *gebroken* en in het koud water gevallen.
gebroken, ofwel *gezakt*.
5. Hij is *over* vier of zes weken gestorven.
over heeft hier zijn Zuidnederl. beteekenis: Nederl. *vóór*.
6. Het vuur was te *fel*, de koeken zijn van onder toch *heel* zwart verbrand.
te fel: Is dit wel het juiste woord? Sommige dialecten gebruiken hier *nijg* of *èt* (hard).
7. Hij eet de eieren altijd zonder zout of peper.
8. Mijn voeten *doen mij zeer*, ik geloof *dat ik ze* doorgelopen heb.
 - a. *doen mij*: wordt de eind-*n* van *doen* wel gehoord? Of is het niet *doe mij*?
 - b. *dat ik ze*: Worden deze woorden versmolten tot *da k se* of iets dergelijks?
9. Ik *ben bij de* vrouw geweest en ik heb het haar *gezegd*, en ze zei dat ze het ook aan haar dochter *zou* zeggen.
 - a. *ben bij*: Wordt dit niet *bèm* of *bè bij* of ik *sèn bij* of *ik sèm bij*? In Limburg wordt in plaats van *bij* hier *met* of *mê* (*mè*) gebruikt.
 - b. *zeggen*: Men lette hier op de juiste weergave van de verschillende vormen van *zeggen*.
 - c. *zou*: Zegt gij: *zou zeggen* of *zeggen zou*?
10. Ik zal het ook niet meer doen.
11. Ik *sla u* seffens met den *pollepel* om uw ooren, *gij aap*!
 - a. *sla*: Spreekt gij niet uit: *slaan* of *slaag*? Of gebruikt gij *houwen* of een ander woord in de plaats?
 - b. *u*: 2^e pers. enkelv.
uw: idem.
 - c. *pollepel*: Is het niet *potlepel*, of *potleper*, of *polleper*?
 - d. *gij aap*: Natuurlijk 2^e pers. enkelv. In een groot aantal dialecten wordt voor een uitroep nog het oude voornaamwoord *du* (spreek uit: *doe*) gebruikt; soms wel in den vorm van *doene* of *doenen*.
Sommige dialecten gebruiken een ander woord voor *aap*, b. v. *mettekoo* of iets dergelijks; is dat bij U het geval?
12. Waar *gaat ge heen*, willen we met *u* meegaan?
 - a. *gaat ge* en *u*: 2^e pers. enkelv.
 - b. *heen* of *naartoe* of...?
13. Het zijn slechte *tijden*.
tijden: Kent uw dialect het meervoud of zegt gij: *het is een slechte tijd*?

14. Mijn lief kind, blijf hier *beneden* staan, de *kwade* ganzen bijten u dood.
- beneden*: of *onder* of *van onder* of *van onderen*?
 - kwade*: of *booze*?
15. Gij hebt *vandaag* het meeste geleerd en ge *zijt braaf* geweest, gij moogt vroeger *naar huis* gaan als de andere.
- gij*: Deze gansche zin staat in den 2^{en} pers. enkelv.
 - vandaag*: Is in uw dialaect nog een vorm van *heden* (*huiden, hijden, huin* en dgl.) naast *vandaag* bekend?
 - zijt geweest*: Is het niet *hebt geweest* bij U?
 - braaf*: of *wijs* of nog een ander woord?
 - naar huis* of *thuis*?
16. Gij zijt nog *niet groot genoeg* om een flesch wijn uit te drinken, ge moet nog *wat groeien* en grooter worden.
- gij*: De gansche zin in den 2^{en} pers. enkelv.
 - niet goed*: Let op den laatsten medeklinker van *niet* en den eersten van *groot*. Is het niet *nie chroot*? Dezelfde opmerking voor de verbinding *groot genoeg*.
 - wat*: Of *een beetje*?
 - groeien*: Of *wassen*?
17. Ga eens en *wees* zoo goed, en zeg aan *uw zuster* dat ze de kleeren van *uw moeder* moet afnaaien en met den borstel afborstelen.
- wees*: Of *zijt*?
 - uw zuster*: *Uw* is 2^e pers. enkelv.; en *uw moeder* is *uw* 2^e eers. meerv. (= *jullie moeder*).
18. Als *ge* hem beter gekend hadt, dan zou het anders gegaan zijn en het zou beter met hem *staan*.
- ge*; 2e pers. enkelv.
 - staan*: wordt hier niet *staan* gebruikt? of een ander werkwoord; b. v. *gaan*?
19. Wie heeft mij mijnen korf *met vleesch* gestolen?
- met vleesch*: Let op de verbinding van deze twee woorden: *met fl...* of *mè fl...* of *më vl...*?
20. Hij deed alsof ze hem gevraagd hadden *om* te dorschen; maar ze hebben het *zelf* gedaan.
- om*: of *voor te dorschen*?
 - zelf*: Welk is de juiste vorm van dit woord? *zelve, zelver*, of misschien *eigens* (Limburg)?
21. Wien heeft hij het nieuw *vertelsel* verteld?
- vertelsel*; Welk is het meest gebruikelijke woord: *vertelsel, vertellingske, historie, sage, enz.*?
22. *Men* moet hard schreeuwen, anders verstaat hij ons niet.
- Men*: Wordt dit woord wel gebruikt in uw dialect? Zooniet, door welk voornaamwoord wordt *men* weergegeven.
23. Wij zijn moe en we hebben dorst.
24. Toen we gisterenavond *terugkwamen*, lagen de anderen al in hun bed en waren vast in slaap.
- terugkomen*: Gebruikt men hier *terug* of *weer* of *weerom* en *komen* of *keeren*?
 - in slaap*: Of *aan't slapen*?
25. De sneeuw is *deze nacht* bij ons blijven liggen, maar dezen morgen is hij gesmolten.
- deze nacht*: Of *vannacht* of *te nacht*?
26. Achter onzen hof staan drie schoone appelboompjes, met roode appeltjes.
27. Kunt *gij* nog niet *een oogenblikje* op ons wachten, dan gaan we met *u* mee.
- gij*: 2^e pers. meerv. (*jullie*).

- u. idem.*
- b. *een oogenblikje*: Is er geen gebruikelijker woord in uw dialect *moment* of *minuut*?
28. *Ge* moet zulke *kinderstreken* niet *doen*.
- Ge*: 2^e pers. meerv. (*jullie*).
 - kinderstreken*; Of *kinderachtigheden*?
 - doen*: Of *uithalen* of *uitsteken*.
29. Onze bergen zijn niet *zeer* hoog, de *uwe* zijn veel hoger.
- zeer*: Wordt de superlatief niet gevormd met een ander bijwoord, b. v. *fel*, *nijg*, enz.?
 - uwe*: 2^e pers. meerv. (*die van jullie*).
30. Hoeveel pond worst en hoeveel brood wilt *ge* hebben?
- ge*: 2^e pers. meerv. (*jullie*).
31. Ik versta *u* niet, *ge* moet een beetje harder spreken.
- u, ge*: 2^e pers. meerv.
32. Hebt *gij* geen stukje zeep voor mij op mijn tafel gevonden?
- gij*: 2^e pers. meerv.
 - gewonden*: in sommige dialecten valt het voorvoegsel *ge*-weg in *gevonden*, *gekomen*, *gebleven*, *geworden*, enz.
33. Zijn broeder wil *zich* twee schoone nieuwe huizen in *uwen* hof bouwen.
- zich*: Wordt hier *zich* of *hem* gebruikt?
 - uwen*: 2^e pers. meerv.
34. Dat woord kwam uit zijn hart.
35. Dat was goed van hen.
36. Wat zitten daar voor vogeltjes boven op dat muurtje?
37. De boeren hadden vijf ossen en negen koeien en twaalf schapen voor het dorp gebracht, die wilden ze verkoopen.
38. De *menschen* zijn vandaag alle buiten op het veld *en maaien*.
- menschen*: Of *lieden*, *lui*, enz.
 - en maaien*: Misschien komt dit niet met het taalgevoel overeen en moet ge vertalen: *en aan 't maaien*?
39. *Ga* maar, de bruine hond doet *u niets*.
- Ga, u*: 2^e pers. enkelv.
 - niets*: Welke woorden gebruikt uw dialect hier: *niks*, *niemandal(le)*, enz.
40. Ik ben met de menschen daar achter over de weide in het koren *gevaren*.
- gevaren*: Of *gereden*?

Meertens Instituut (*Vragenlijst 3, 1934*) (after Daan 1960, 3–5)

1. In den winter vliegen de droge bladeren door de lucht.
2. Het houdt dadelijk op met sneeuwen, dan wordt het weer wel weer beter.
3. Doe (wat) kolen op de kachel, dat de melk gauw gaat koken.
4. De goede oude man is met zijn paard door het ijs gezakt en in het koude water gevallen.
5. Hij is voor vier of zes weken gestorven.
6. Het vuur was te heet, de koeken zijn van onderen immers heelemaal zwart gebrand.
7. Hij eet de¹ eieren altijd zonder peper en zout.
8. Mijn voeten doen mij erg zeer, ik geloof, dat ik ze doorgelopen heb.
9. Ik ben bij de vrouw geweest en heb het tegen haar gezegd; zij zeide, dat ze het ook aan haar dochter zou zeggen.
10. Ik zal het nooit meer doen.
11. Ik sla je dadelijk met den potlepel om je ooren, jou aap.
12. Waar ga je heen? Zullen we met je meegaan?
13. Het zijn slechte tijden!
14. Mijn lieve kind, blijf hier beneden staan, de booze ganzen bijten je dood.
15. Jij hebt vandaag het meest(e) geleerd en bent zoet geweest, je moogt eerder naar huis gaan als (dan) de anderen.
16. Je bent nog niet groot genoeg om een flesch wijn leeg te drinken, je moet eerst nog wat groeien en grooter worden.
17. (Ga,) wees zoo goed, en zeg aan je zuster, dat ze de kleeren (het kleed)² voor jullie moeder moet afnaaien en met den borstel schoonmaken.
18. Had je hem gekend, dan was het anders gelopen en hij zou er beter aan toe zijn.
19. Wie heeft mijn mand met vleesch gestolen?
20. Hij deed alsof ze hem besteld hadden om te komen dorschen, maar ze hebben het zelf gedaan.
21. Aan wien heeft hij dat nieuwe verhaal verteld?
22. Je (men) moet hard schreeuwen, anders verstaat hij ons niet.
23. Wij zijn moe en hebben dorst.
24. Toen wij gisteravond terugkwamen, (toen) lagen de anderen al in bed en waren vast in slaap.
25. De sneeuw is vannacht bij ons blijven liggen, maar vanmorgen is ze gesmolten.
26. Achter ons huis staan drie mooie appelboompjes met roode appeltjes.
27. Kunnen jullie nog niet een oogenblikje op ons wachten? dan gaan wij met je mee.
28. Jullie moeten niet zoo kinderachtig doen.
29. Onze bergen zijn niet erg hoog, die van jullie zijn veel hooger.
30. Hoeveel pond worst en hoeveel brood willen jullie hebben?
31. Ik versta jullie niet, jullie moeten een beetje harder spreken.
32. Hebben jullie op mijn tafel geen stukje witte zeep (voor mij) gevonden?
33. Zijn broer wil in jullie tuin twee mooie nieuwe huizen bouwen.
34. Dat woord kwam uit zijn hart (kwam hem uit het hart).
35. Dat was heel goed van hen!
36. Wat zitten daar voor vogeltjes boven op het muurtje?
37. De boeren hadden vijf ossen en negen koeien en twaalf schaapjes naar het dorp gebracht, die wilden ze verkoopen.

¹ Of zegt men: zijn eieren?

² Bedoeld wordt de vrouwenkleeding

38. De lui zijn vandaag allemaal buiten op het land aan het maaien.
39. Ga maar door, de bruine hond doet je niets.
40. Ik ben met de mensen (daar achter) over de weide³ naar den akker gereden.

- a. hij hoort.
- b. gebroken.
- c. gekomen.
- d. zij maaien.
- e. zij kwam uit de kerk.
- f. zeg het toch, ik wil het weten.
- g. ben je klaar met je werk?
- h. hij geeft zich moeite.
- i. hij heeft zich gewasschen.
- j. dat kan ik niet juist noemen.
- k. hij ging voor het huis staan (er stellte sich vor die Tür).
- l. zij wilde het graag doen.

³ Bedoeld is: de hooiweide

Sources

Daan, Jo (1960): Vragenlijsten met register (1931–1958) Dialectencommissie van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen. Amsterdam: N.V. Noord-Hollandsche Uitgevers Maatschappij.

Frings, Theodor / Vandenheuvel, Jozef (1921): Die südniederländischen Mundarten. Texte, Untersuchungen, Karten. Marburg: Verlag Elwert.

Grootaers, Ludovic (1923): Zuidnederlandsch Dialectonderzoek. De Zinnen van Wenker. Leuvensche Bijdragen. Tijdschrift voor Moderne Philologie. XVe Jaargang. (Bijblad), 88–95.